

Státní občanství

I. Pan K. S. se narodil v roce 1964 v Sušici, okr. Klatovy. Oba jeho rodiče byli čeští krajané žijící v Rumunsku, kteří začátkem 60. let byli propuštěni ze státního svazku Rumunska, přestěhovali se do Československa a požádali o udělení čs. státního občanství. Pan K. S. se narodil v době, kdy jeho rodiče nebyli již rumunskými státními občany a nebyli ještě československými a českými státními občany. Panu K. S. byl v 15. letech vydán československý občanský průkaz, absolvoval základní vojenskou službu, v roce 1994 mu byl do československého občanského průkazu vyznačen údaj o českém státním občanství.

- a) Je pan K. S. českým státním občanem? Lze v tomto případě aplikovat ustanovení § 3 písm. b) č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky, ve znění pozdějších právních předpisů (dále jen „zákon o občanství“), dle něhož děti, narozené na území ČR, jsou-li rodiče osobami bez státního občanství a alespoň jeden z nich má na území ČR povolen trvalý pobyt, se narozením stávají občany ČR?
- b) Lze přímo aplikovat mezinárodní úmluvy o zabránění vzniku bezdomovectví?

II. Paní O. H. se narodila v roce 1960 v Ostravě, oba rodiče jsou slovenské národnosti, žila však až do roku 1980 ve středních Čechách. V roce 1980 se provdala za italského občana a odjela s ním do Itálie, kde žila až do roku 2007. Od té doby žije v ČR s úmyslem se zde usadit trvale a podnikat. V říjnu 2007 neúspěšně žádala o vydání občanského průkazu a pasu. Na úřadě městské části v Praze jí řekli, že nemůže získat občanství ČR, ale pravděpodobně by mohla získat občanství Slovenské republiky. Ke Slovensku však nemá žádný vztah, cítí se být Češkou. Po rozdělení Československa její matka získala bez problémů státní občanství ČR, ona však v roce 1993 o této možnosti informována nebyla. Domnívala se, že až bude jednou státní občankou ČR, bude jí bez problémů na základě jakéhosi „přirozeného práva“ zpětně uděleno.

- a) Je nebo není paní O. H. českou státní občankou a proč?
- b) Pokud paní O. H. není českou státní občankou, podle jakého právního předpisu, resp. ustanovení má možnost získat české státní občanství a na který úřad by se měla obrátit?

III. Paní A. S. se v roce 1989 provdala za státního občana Řecka, vystěhovala se z ČR a požádala o řecké státní občanství, které obdržela až v roce 1997. Pas ČR si obnovovala přes ambasádu ČR v Řecku. Netušila, že nabytím řeckého státního občanství pozbyla automaticky státní občanství ČR, což se dozvěděla až v souvislosti s žádostí o obnovení řidičského průkazu v roce 2004. Paní A. S. přijde absurdní, že její děti narozené v Řecku v letech 1992 a 1994 mají dvojitý státní občanství.

- a) Jaké ustanovení zákona o občanství lze na případ aplikovat, je nebo není paní A. S. českou státní občankou?

- b) Je pravda, že děti paní A. S. mají dvojí státní občanství a paní A. S. nikoliv?
- c) Jak by měla paní A. S. postupovat, na jaký úřad se má obrátit?

IV. M. B. a I. Š., oba židovské národnosti, se přestěhovali koncem roku 1945 z Podkarpatské Rusi do Čech do Liberce a podali opční prohlášení o zachování čs. státního občanství. Opčí bylo paní I. Š. zachováno československé státní občanství a vydáno osvědčení v květnu 1946, v červnu 1946 uzavřela sňatek s panem M. B., který nebyl v té době čs. státním občanem, neboť opční řízení nebylo v jeho případě ještě ukončeno. (V archivu byl nalezen doklad, že v roce 1949 bylo řízení zastaveno.) V prosinci 1947 se manželům M. a I. B. narodila v Liberci dcera H. B. V roce 1948 se celá rodina vystěhovala do Izraele. Paní H. B. se nyní ptá, zda je českou státní občankou.

- a) Je či není paní H. B. českou státní občankou a proč? Jaké předpisy nutno na případ aplikovat?
- b) Lze pozbyt státní občanství vystěhováním?

V. Babička paní H. P. zemřela bez státní příslušnosti v prosinci 1948 na nucených pracích, když jí nebylo vyřízeno československé občanství, o které žádala po jeho odnětí již v roce 1945. Paní H. P. žádala české státní občanství pro svoji babičku Ministerstvo vnitra ČR již v roce 1997. Ministerstvo vydalo až v roce 2006 zamítavé rozhodnutí, kterým nebylo vyhověno žádosti paní A. P. (nar. 1885 a zemřelé 1948), o vydání osvědčení o československém státním občanství, podané dne 8. 9. 1945. Podle názoru paní H. P. měla být žádost babičky z roku 1945, vzhledem k její bezúhonnosti a k uvedeným skutečnostem, vyřízena z dnešního pohledu států EU. Paní H. P. se pozastavuje nad tím, že úřady v demokratickém státě Evropské unie rozhodují nyní podle vyhl. č. 119 z 18. 5. 1949 vydané v komunistickém režimu po smrti babičky a nepřihlíží k zákonu č. 34/1953 Sb., podle něhož nabyly čsl. občanství automaticky všechny osoby německé národnosti, které měly na území ČSR bydliště. Poukazuje na to, že se nepřihlíží ani k Všeobecné deklaraci lidských práv, přijaté OSN 10. 12. 1948, podle jejíhož čl. 15 nesmí být nikdo svévolně zbaven své státní příslušnosti.

Ze spisu je zřejmé, že babička paní H. P. měla ve sčítacích arších při sčítání lidu ze dne 1. 12. 1930 a ze dne 17. 5. 1939 měla uvedenu národnost německou; v září 1945 obdržela příslušná okresní správní komise žádost babičky o vydání osvědčení o československém státním občanství a o její žádosti nebylo do dne její smrti rozhodnuto; v době od 10. 8. 1945 do 10. 2. 1946 nepodala žádost o zachování čsl. státního občanství podle § 2 ústavního dekretu č. 33/1945 Sb., o úpravě československého státního občanství osob národnosti německé a maďarské.

- a) Má či nemá pravdu paní H. P. a proč? Lze považovat za diskriminační právní normy, které byly účinné krátce po druhé světové válce? Lze tyto normy aplikovat nyní?
- b) Jaké nálezy Ústavního soudu ČR, případně judikáty Nejvyššího správního soudu se k těmto otázkám vyjadřovaly?

VI. Pan A. K. se narodil v roce 1947 v okr. Jeseník. V době jeho narození měli rodiče rakouské státní občanství. Otec v roce 1950 zemřel. V roce 1951 uzavřela matka manželství s čs. státním občanem, který pana A. K. v roce 1960 osvojil. V roce 1962 byl panu A. K. vydán československý občanský průkaz. V roce 1964 bylo jeho matce uděleno české státní občanství.

- a) Podle jakých předpisů, resp. ustanovení nutno posuzovat, zda pan A. K. je či není českým státním občanem?
- b) Které normy v zákoně o občanství mají zpětnou účinnost?